

Ljubljana, dne 27. 11. 2018

Vlada Republike Slovenije
Gregorčičeva 20-25
SI – 1000 Ljubljana

Poziv Vladi Republike Slovenije glede predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o minimalni plači

Spoštovani,

Ob vložitvi predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o minimalni plači (predlog zakona) s strani poslanske skupine Levica in s podporo koalicijskih poslancev se je ponovno odprla razprava, ki razkriva tveganja administrativnega dviga minimalne plače na eni strani in potrebo po pogovorih o spremembi plačnega modela na drugi.

Najprej želimo izpostaviti, da se strinjamo z vsakoletnim usklajevanjem minimalne plače, kot izhaja iz obstoječega Zakona o minimalni plači, ki upošteva inflacijo in nekatere druge kriterije, kot je produktivnost.

Opozarjamo, da predlog zakona posega na zelo občutljiva sistemska področja, ki lahko povzročijo izrazito negativne posledice. Predlog zakona namreč redefinira definicijo plače in na novo uvaja nepreverjeno formulo. Za take posege so potrebne resne razprave in izračuni učinkov.

Ne želimo zmanjševati politične legitimnosti vloženega predloga zakona, je pa dejstvo, da se tovrstne spremembe, tudi po mednarodnih zavezah, ki jih je sprejela Slovenija, morajo obravnavati tripartitno. Razprava mora temeljiti na objektivnih dejstvih, analizah in razvojnih usmeritvah Slovenije. Vse to je bilo, ob podpori koalicijskih poslancev, povsem prezrto, kar kaže bodisi na nerazumevanje bodisi na nespoštovanje socialnega dialoga.

V nadaljevanju navajamo nekaj ključnih podatkov, povezanih z minimalno plačo:

- Povprečna bruto plača je v prvih osmih mesecih 2018 porasla za 3,6 %, kar ob močni rasti zaposlenih (za 3 %) in večjem zaposlovanju na manj zahtevnih delovnih mestih pomeni visoko povprečno rast plač obstoječih zaposlenih. Podjetja več vlagajo v razvoj, več pa tudi zaposlujejo.
- Število zaposlenih z minimalno plačo je v zadnjih petih letih v zasebnem sektorju upadlo s 50 tisoč na 30 tisoč. Na GZS ugotavljamo, da konjunktura na eni strani vpliva na zviševanje povprečne plače, ki je v prvih osmih mesecih leta 2018 znašala 1.660 EUR, po drugi na zniževanje števila prejemnikov minimalne plače. Oboje je pozitivno.
- Od januarja 2009 se je minimalna plača dvignila za 43 %, cene pa 4-krat manj (za 11 %). Minimalna plača se je tako realno okrepila za več kot 32 %, kar pomeni, da so prejemniki minimalna plače za toliko povečali svojo kupno moč.
- Produktivnost dela se je v enakem obdobju povečala za četrtno, kar je skoraj pol manj kot rast minimalne plače.
- Povprečna plača se je v tem obdobju povečala za 17 %, pol manj kot minimalna plača. V skupini podobno razvitih držav (podoben BDP na prebivalca) se je minimalna plača v tem obdobju povečala le za 7 %.

- V tem trenutku je Slovenija na prvem mestu v Evropski uniji po razmerju oz. majhnosti razlike med višino minimalne in povprečne plače. Medtem ko je evropsko povprečje pri 43 % povprečne plače, je v Sloveniji 52,5 %. Plačna uravnilovka ne deluje pozitivno na vzdušje v delovnih kolektivih, saj imajo zaposleni občutek, da so vsi podobno plačani, ne glede na delo, ki ga opravljajo. Progresivna obdavčenost plač (vsak dodaten evro plače je bolj obdavčen) ta občutek še povečuje.
- Minimalna plača je v Sloveniji že sedaj še enkrat višja kot v Višegrajskih državah, ki predstavljajo našo glavno konkurenco in referenčno skupino.

Finančni učinki dviga minimalne plače

Učinki višje minimalne plače bodo negativno vplivali na plačna razmerja ter število prejemnikov v zasebnem in javnem sektorju povečali na 60.000. V letih 2019 in 2020 naj bi se minimalna bruto plača po predlogu zakona, že brez izločitve dodatkov, skupaj povečala kar za 10 %. Ob 109 EUR večjem strošku dela na zaposlenega bi zaposlenemu pripadel za 53 EUR višji prejemek, socialnima blagajnama in državnemu proračunu pa 56 EUR več. Celotna masa plač bi se po naši oceni dvignila za okoli 2 %, pri čemer smo upoštevali tako povišanja plač pri tistih, ki danes prejemajo plačo med staro in novo minimalno plačo kot tudi pri drugih zaposlenih, katerim bodo podjetja morala dvigniti plače, da ne bi le-ti prejeli isto plačo kot tisti, pri katerih je delo manj zahtevno in bodo deležni višje minimalne plače. Težava pri tem je, da so prejemniki minimalne plače praviloma prisotni v dejavnostih z nizko dodano vrednostjo.

Nekatere dejavnosti, kjer je število prejemnikov minimalne plače visoko in zaradi mednarodne konkurence niso sposobni dvigniti produktivnosti dela, s tem postavljamo v negotov položaj oziroma jim sporočamo, da takšna delovna mesta pri nas niso več zaželena.

Sprašujemo se o smislu tovrstnih ukrepov, če vemo, da bi z ustrezno davčno politiko in razbremenitvijo stroška dela vseh zaposlenih lahko dosegli boljši učinek in višje neto izplačilo plače vseh zaposlenih. Na nujnost tovrstnih ukrepov opozarjamo že vrsto let, pa razen manjših popravkov nobena vlada tovrstnih ukrepov do sedaj še ni izpeljala.

Neprimeren poseg v definicijo plače

Dodatno opozarjamo, da predlog zakona posega tudi v širši zakonski in pravni kontekst, saj s tem vplivamo na definicijo same plače, kot jo opredeljuje Zakon o delovnih razmerjih. Ta namreč določa, da je plača sestavljena iz osnovne plače, dodatkov in dela plače za delovno uspešnost. Pri spremembi zakona torej ne gre samo za vprašanje višjih plač, temveč tudi za vprašanje usklajenosti pravnih podlag in morebitnih tveganj, ki iz tega izvirajo. Posledično lahko ima sprejem predloga zakona vpliv na kolektivna dogovarjanja in način bodočega usklajevanja na bipartitni ravni. Tudi v tem pogledu je treba v sodelovanju s socialnimi partnerji odpreti vprašanja, povezana z osnovnimi definicijami na področju plač, kar sami ocenjujemo kot nujno potrebno. Gre za medsebojni vpliv minimalne plače, sistema obdavčitve, plačnega modela in kolektivnega dogovarjanja na ravni dejavnosti.

Na GZS smo se glede vsebine in možnih sprememb minimalne plače pripravljene pogovarjati, celo dolžni pogovarjati. Pričakujemo, da se Vlada RS do vprašanja predloga zakona opredeli negativno in s tem omogoči vsebinsko in argumentirano razpravo socialnih partnerjev v letu 2019, ki naj jo vodi sama. Zato pozivamo, da se najprej usmerimo v dogovor o višini uskladitve minimalne plače za leto 2019.

S spoštovanjem,

mag. Sonja Šmuc
generalna direktorica GZS